

FUTUR INCERT EN LES RELACIONS ETA-GOVERN CENTRAL

ETA, pocs i enfrontats

La intromissió en les converses del sector més radical d'ETA, ha significat el trencament d'una treva que havia de durar fins al mes de juny. El govern està disposat a continuar negociant sempre que no hi haja atemptats i ETA, per la seua banda, haurà de calibrar si respon a les expectatives de pau dels partits polítics i del poble basc o si es ratifica en el trencament de la treva.

Rafael Vera.

J. Hernández

El trencament, almenys momentani, de relacions entre el govern central i ETA que es va produir sorpresivament, per a la major part dels ciutadans, en la matinada del passat dimarts, marca la fi d'una etapa optimista sobre el futur a curt termini de l'anomenat problema basc. Encara que ara són molts els esforços per aconseguir que el grup armat abandone la seua posició rústega i torne a asseure's a la mesa d'Alger, faltaria l'execució d'un atemptat perquè quedara ratificat el trencament d'una treva anunciada per a tres mesos més. Pot dir-se que la situació actual és la mateixa que a primers d'any, encara que amb elements nous.

En primer lloc, ETA s'ha vist obligada, per primera vegada en la seua història, a dialogar oficialment amb un govern, i sentint, a més a més, la pres-

Les negociacions han provocat un distanciament entre ETA i HB.

sió del carrer, que li ha exigit públicament que renuncie a les posicions més radicals. En segon lloc, aquest procés s'ha donat en un marc d'unió, inèdita, de tots els partits, inclosos els nacionalistes bascos, amb el Ministeri de l'Interior, i en tercer lloc, totes les peces del procés han casat en el marc d'una estratègia de llarg abast d'aïllament polític d'ETA i el seu entorn, que ha posat realment l'organització entre l'espasa i la paret. L'experiència ha demostrat que el sector dur, l'amo de les armes i que té influència sobre els comandos, no ha estat capaç de resistir l'estrebada.

Un equilibri fràgil

Les converses entre Eugenio Etxebeste, *Antxon*, Ignacio Arakama, *Makario* i Belen González, *Carmen*, amb els enviats de Madrid ha estat dura i difícil. El temperament pacient i culte d'*Antxon*, més donat a trobar terrenys comuns, s'ha vist compensat per un *Makario* a qui la seua experiència armada al capdavant del comando Madrid el situa més a prop de les posicions maximalistes dels amagats a França, representats bàsicament per *Josu Ternera* i Mújica Garmendia, *Artapalo*. Això va determinar un fràgil equilibri

en tots i cadascun dels contactes, freqüentment salvat per l'habilitat de Rafael Vera, per a allunyar els punts més conflictius, com ha reconegut alguns dirigents d'Herri Batasuna.

Un canvi de tendència

La història d'ETA ha estat plena de prevencions, de temors per la penetració *espanyolista* i de la infiltració poli-

ses, en el qual s'acordava el desenvolupament de l'Estatut de Guernica que va ser signat per tot l'arc democràtic, del PP al PSOE i EE, i els nacionalistes del PNV i EA. Després hi va haver una sèrie d'actes organitzats conjuntament per aquests mateixos partits i finalment la manifestació del 18 de març, que demostrà a ETA i HB que estaven amenaçats de convertir-se en

França Lasa Michelena, Txikiendi, Galalde Bedialauneta, Mamarru i el mateix Josu Ternera, i preparar un encontre entre els partits bascos on es discutiren les propostes d'ETA sense que l'organització armada haguera de passar per la humiliació d'anar al Parlament autònom.

El trencament

A pesar de tot, els enviats del govern central s'esforçaren per aguantar el xàfec i acceptaren negociar amb França la incorporació dels tres dirigents d'ETA empresonats en aquell país, i van arribar, fins i tot, a admetre una hipotètica reforma de la Constitució si s'acceptava fer-la per la via institucional i tenint en compte els partits, ja que una altra cosa seria un colp d'estat, rebutjant només la negociació PSOE-HB al marge dels partits. A continuació es va acordar emetre un comunicat pactat on s'anunciaria una nova treva per a elaborar un calendari de nous encontres.

Però quan ETA va fer públic el seu comunicat, el nerviosisme s'havia apoderat del govern central ja que la nota d'ETA incloïa les propostes rebutjades i feia afirmacions aparentment tendents a enfrontar el PSOE amb la resta de partits, intentant demostrar que hi havia acords que no s'havien fet públics.

Ja en aquells moments, els serveis d'informació van assenyalar que el comunicat d'Alger havia estat reformat a França i que això presagiava un trencament. Encara que HB va afirmar, en un primer moment, que el comunicat del govern era «exquisit». Hores més tard, va arribar un comunicat d'ETA, elaborat pels fugits a França, on es donava un ultimàtum al govern perquè rectificara i admetera el primer comunicat d'ETA en la seua integritat. Era una coartada per a trencar la treva i consumava l'aïllament d'Antxon dins de l'organització.

Així les coses, la reacció del govern de Madrid no va ser donar el trencament per un fet consumat. Encara que es van posar en estat d'alerta les forces de seguretat, a través d'Alger es va intentar que ETA fera marxa enrere i es va preparar una estratègia de pressió a tres bandes, incloent-hi França. De moment ETA no ha reaccionat, però tampoc ha realitzat cap atemptat. Ha estat un trencament anunciat, però que, donat el progressiu aïllament d'ETA, pot ser el punt de partida d'una etapa on no necessàriament els actes violents hagen de ser els protagonistes. □

Els partits parlamentaris bascos formen un bloc que observa la negociació.

ciàca, de recels producte de la seua concepció típicament conspirativa de la història. Tot això ha condicionat la seua incapacitat per a entendre la política com una successió d'estratègies i tàctiques diferents, aplicables a cada etapa històrica, i com una possibilitat d'acords entre forces diferents. Els ressorts de la concepció sectària del nacionalisme han funcionat perfectament.

Basant-se en aquest coneixement, els ex-etarres d'Euskadiko Eskerra havien afirmat que la treva era una il·lusió, que tard o d'hora es trencaria perquè aquesta era la lògica de la direcció *militar* d'ETA, i que només calia aprofitar l'ocasió per a preparar una derrota política del nacionalisme radical.

Problemes de protagonisme

I aquest clima d'opinió que va anar sent progressivament compartit per gairebé totes les forces polítiques del bloc democràtic ha marcat la marxa de les negociacions polítiques encaminades a aïllar l'anomenat complex ETA.

Primer va ser el Pacte d'Ajuria Enea, anterior a l'inici formal de les conver-

una alternativa marginal en el si de la societat basca.

Aquesta sèrie de fets van marcar un canvi de tendència i van provocar un efecte contradictori dins d'ETA i HB.

Els que defensaven una negociació matissada es van veure estimulats, però l'opinió dels durs, que van entendre que les converses del govern eren una enganyifa per a aïllar-los i després atorgar simplement uns quants indults (i no a tots els presos), va coincidir amb els temors de HB, que veia com els partits democràtics i parlamentaris guanyaven al marge d'ells. L'afirmació de Gorka Martínez, dirigent d'HASI i considerat com la veu d'ETA en HB, que «els furriers no han de seure on hi ha els generals», referint-se a ells mateixos, va canviar ràpidament de signe.

Fonts pròximes a Rafael Vera han assegurat a aquesta revista que en la reunió de Dimecres Sant, Antxon havia abandonat tota flexibilitat, senyal inequívoc que Artapalo i Makario havien guanyat aquella batalla. L'interlocutor d'ETA va arribar amb la proposta de crear una mesa paral·lela on participaren HB i PSOE; portar de